

ORNIS FENNICA

1934, x. SUOMEN LINTUTIETEELLISEN YHDISTYKSEN JULKAISEMA UTGIVEN AV ORNITOLOGISKA FÖRENINGEN I FINLAND XI, N:o 3

Toimittajat: Tri *Pontus Palmgren*, Helsinki, Bulevardi 17, — maist. *Einari Merikallio*, Kerava.
Toimituksen osoite: Tri *Pontus Palmgren*, Helsinki, Bulevardi 17.
Vuosikerran tilaushinta: Smk. 50:—.

Ilmestyy neljänä vihkona vuodessa.

Redaktörer: Dr *Pontus Palmgren*, H:fors, Bulevarden 17, — mag. *Einari Merikallio*, Kerava.
Redaktionens adress: Dr *Pontus Palmgren*, Helsingfors, Bulevarden 17.
Prenumerationsavgift per årgång: Fmk 50:—.

Utkommer med 4 häften i året.

Bezugspreis Fmk 50:—

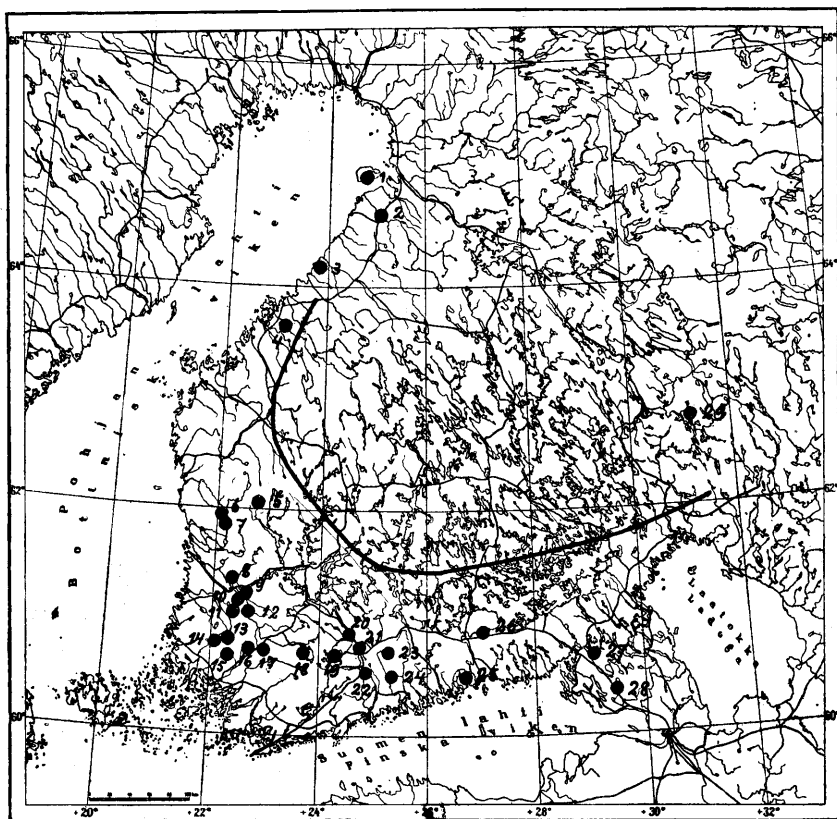
Erscheint mit vier Nummern im Jahre.

Harmaalokin (*Larus a. argentatus* Pontopp.) pesimessä soillamme.

O. HYTÖNEN.

Kun toukokuun lopulla 1933 jouduin ensikerran näkemään harmaalokki-parin pesineen sisämaan syrjäisellä suolla, Pornaisten Lampsuolla, teki näky oudon ja voimakkaan vaikutuksen. Mielestäni heräsi silloin kysymys, kuinka yleistä lajin pesiminen soillamme on ja miten ilmiö olisi selitettävä; tiesinhän, että laji yleisesti kuvataan vain suurten vesien asukkaaksi. Vastauksen saamiseksi olen koettanut kerätä kaikki mahdolliset asiaa valaisevat havainnot. Käsikirjoistamme en ole löytänyt kuin muutamia tietoja. Paikallisaunoissa ja -kuvauksissa on niitä useampia; Palménin arkisto on ollut hyvänä apuna niiden löytämisessä. Enimmät ovat kuitenkin olleet pelkästään eri henkilöiden yksityistietoina; he ovat hyväntahtoisesti antaneet, joko kirjeellisesti tai suullisesti, ne käytettäväkseni.

Seuraavassa ovat harmaalokkien asuttamat suot, jotka suurin piirtein seuraavat rannikkoamme, esiteltä paikkakunnittain alkaen pohjoisimmasta lännestä. Oheisella kartalla on vastaavasti yksi pyörä ja tekstiin viittaava järjestysnumero, merkitsemässä kunkin pitäjän tai paikkakunnan yhtä tai useampaa nimettyä suota tai suo-seutua. Soiden luonteesta annetuista kuvauksista ovat kohdissa 9—10, 12—13 ja 15—16 esitetyt Suomen suovilj. yhdistyksen vuosikirjasta (1915, n:o 3 ja 1916, n:o 3), muut lintuhavaintojen yhteydessä saatuja; valitettavasti ei kaikkia mainittuja soita ole voitu luonnehtia. Kaikki lintuhavainnot ovat pesimäajalta, joten näkemis-

Kartta niistä paikkakunnista, joilta on havaintoja harmaalokin (*Larus argentatus*) pesimisestä suolla tai näyttäytymisestä pesimäaikana suoseudulla. Numerot viittaavat tekstiin. — Viiva esittää keidassuo-yhdistymätyyppin pohjoisrajaa (PAAPIO 1933).

havainnotkin edellyttänevät pesimistä, parissa tapauksessa (8 ja 20) ne eivät suoranaisesti ole soiden piiristä, mutta on katsottu kuuluviksi tämän asian yhteyteen.

1. **Hailuoto, Hanhinen.** Hanhisjärven luona oleva suo, jossa siellä täällä pienehköjä avovesialueita. Vv. 1886—91 vesikivillä tai suomättäillä 1—3 pesää. Ainoa lajin pesimäpaikka saarella. (SANDMAN 1892).

2. **Paavola, Ruukin suo.** Yhdyskunta pesii. 14. VI. 1930 löytyi alun toistakymmentä pesää, joissa enimmäkseen munia, toisissa parin kolmen päivän vanhoja poikasia. (A. Hellemaa, tieto E. Merikallion yksityisarkistossa).

3. **Kalajoki.** Ei pesi meriseudussa, vaan sisämaassa rämeillä („L o u e-

korpi“), jonne kantavat ruokaa; Kaakkurilammella saakka, 1½ pnk (?) rannikolta. — Kalajoki 13—15. VII. 1911. (E. Merikallion yksityisarkisto).

4. **Kronoby**, Stormossen, 9 km SE Kronobyn kirkonkylästä ja n. 13 km E lähimmästä rannikosta. Suo on etäällä asumuksista, pienehkön järven, havumetsien ja suomaiden ympäröimänä; se on laaja, suurimmaksi osaksi aivan avoin, paikatellen hyvin vajottava.

Olut tunnettu pesimäpaikkana jo ennen vuotta 1883. Aluksi on yhdyskunta arvioitu n. 40 pariksi; munia tarjottiin keväisin yhä enemmän ja enemmän kaupaksi pitäjässä ja lopulta tappoivat paikkakunnan pojat myöhemmin kesällä poikasetkin. Yksilöluku pieneni sen johdosta kovin, mutta vetäytymällä koko suurelta suoalueelta enemmän sen keskustaan säilyi pesäkunta täydelliseltä tuholta. — 22. V. 1895 oli 8 paria pesäpaikalla, missä muutamia päiviä aikaisemmin oli suoritettu menestyksellinen munienkeräys, joten vanhojen ja ryöstettyjen pesien lisäksi tavattiin vain 2 munallista. Lisää lintuja saapui pohjoisesta: rannikolta kalastamasta (toivat mm. silakoita, oletettavasti ainakin 3 pnk päästä); koskaan ei tavattu lokkeja kalastamassa kalariikkailla lähijärvillä. (KRANCK 1898).

5. **Parkano**, Häädetkeidas (Häädetjärven pohjoispuolella). Tunnettu keidassuo. N. 150 ha. Ympärys aukeata nevaa, keskusta keidasrämettä, jossa vaivaismäntyjä ja pieniä avovesipälviä. — 13. VII. 1929 emo ja 3 keskenkasvuista lentokyyvytöntä poikasta suolla; havainnoitsija olisi kuitenkin taipuvainen pitämään niitä kalalokkeina. (I. Paasio kirjallisesti).

6. **Honkajoki**. Siikaisten rajalla sijaitsevassa Rynkäisten kruununpuistossa, Rynkälamella isojen suoalueiden keskellä nähty poikue kesällä 1933 (M. Laurila, tieto K. J. Vallen kautta).

7. **Kankaanpää**, Kohilakeidas Venesjärven kylässä. Alueella suosilmia, kooltaan n. 5 × 10 m. Kesällä 1933 erään tällaisen lammen pienessä saaressa pesä, jossa 1 poikanen ja 1 rautamuna; emot hätäilivät ympärillä. Lintuja tavattu seudulla jo kolmena edellisenä vuonna (M. Laurila, tieto K. J. Vallen kautta).

8. **Kauvatsa**, Sääksjärven seutu. Havaittu vv. 1903—05. (PALMGREN 1915). — „Mahdollisesti harmaalokki pesii —, jossakin Sääksjärven seudulla, koskapa siellä lintuja näkyy vakituisesti oleskelevan (mm. 24. VI. 1921 8 kpl., joiden eleistä olisi voinut päätätä niillä olleen pesiä jossakin läheisyydessä, pesiä ei kuitenkaan löydetty).“ (SUOMALAINEN 1927). — Jos linnut olisivat pesineet itse järvellä, joka on vain 8 km pitkä ja 5 km leveä, olisi sen luullut tulleen helposti tietoon. Sen vuoksi on syytä epäillä, että pesät ovat sijainneet soilla, joita järven ympärillä on useita.

9. **Huittinen**. Isosuo eli Karhiniemen suo, Kokemäenjoen rannalla, n. 1.5 km W Karhiniemen kylästä. N. 800 ha. Rahkasuo, aukea, kaakkoisosa hyvin vetinen; laajoja kuljuja, SE-osalla valtavana; keskiosilla pieniä lammikkoja, joissa lumpeita y. m.

„— vuosittain 5—6 paria oleskellut Isossasuossa (1921 kuitenkin vain 3 lintua huomattu, m. m. 8. VI).“ (SUOMALAINEN 1927). — „Isosuon yhdyskunnassa oli kesäkuun lopulla (1932) noin 50 lintua.“ (I. PAASIO 1932). — PALMGREN (1915) ei vielä mainitse lajia tältä suolta.

10. **Kokemäki.** Ronkkasuo (Ronkan suo), SW Kiettareen suosta (n. 1.5 km SE Kiettareen kylästä), Kokemäenjoen toisella puolella. N. 525 ha, kruununmaata. Rahkasuo, aukea, jot. märkä, runs. kuljuja.

„— esiintyy se säännöllisesti joskin harvalukuisesti joen luona, pesien Ronkkasuolla lähellä Raijalanjärveä. Täällä löysin 1902. 18. VI. kolme jo poikasten jättämää pesää vetisellä paikalla korkeissa suomättäisissä, joita ympäröivät neva- ja mutakaistaleet. R. Lydén havaitsi 1914. 19. VII. lentoonkykenemättömiä poikasia, jotka olivat kavunneet tukkipuomeille Kokemäenjoessa Saukonsaaren luona ja joita emot ruokkivat.“ (PALMGREN ruots. 1915). — „Ronkansuolla se ei enää ole moneen vuoteen pesinyt — —.“ (SUOMALAINEN 1927). — 25. VI. 1932 lennossa 1 lintu (I. Paasio kirjeellisesti).

11. **Köyliö.** „Ehkä myöskin Köyliön suurilla soilla harmaalokki pesii. Niitä näkee miltei säännöllisesti Köyliönjärvellä, ja Ilmijärvelle ne tulevat usein, varsinkin kun on sateinen ja sumuinen sää (huomattu kaikkina kesinä 1919, 1920, 1921 joko yksinäisiä tahi pari, kolme kerrallaan)“. (SUOMALAINEN 1927). — **Homosuon rahka**, 2. VII. 1932 tavattiin 5 lintua ja 3 tyhjää pesää (I. Paasio kirjeellisesti).

12. **Vampula.** [Paulun suo, n. 3 km W Kärväsen kylästä. N. 150 ha. Suurin osa rahkasuota. — Pappilan suo, edellisen jatkona NW. N. 75 ha. Pari pientä alaa rahkasuota. — Tamareen suo, n. 2 km NE Vampulan kirkolta. N. 85 ha. Rahkasuo, jot. jyrkkäreunainen, aukea, reunapuolilla mäntyjä; E-osalla paljon kuljuja. — Matkussuo (suurempi osa Köyliön pitäjän puolella). N. 700 ha. Rahkasuontapainen mutasuo, suurin osa aukea ja vetinen.]

„— — Vampulan rahkasoilla — — — runsaasti lokkeja — —.“ (E. Nyman-Lähdekivi A. Huttusen havaintojen johdosta kirjeellisesti 21. VIII. 1934).

13. **Yläne.** Valasten suo. I. Elijärven SW-puolella, Valasjärvien rannoilla. N. 150 ha. Rahkasuo, suurimmalta osalta aukea, paikoin jot. tiheässä kitumäntyjä. Eteläosassa runs. kuljuja. II. Elijärven ja maantien välissä edellisen pohjoispuolella. N. 20 ha. Rahkasuo, aukea, reunamilla mäntyjä. III. Valas- ja Pirttijärven välissä. N. 60 ha. Rahkasuo. Kitumäntyjä jot. tiheässä. Eteläosa aukeaa. — 18. VI. 1932 lenteli 9 yks. koko päivän suolla (I. Paasio kirjeellisesti).

Savojärven rahka eli Lammenrahka, Savojärven pohjoisrannalla. N. 650 ha. Suurin osa aukeaa rahkasuota; kuljuja etenkin suon keskiosissa. Luoteisosa aukeaa, mättäistä mutasuota. — 20. VI. 1932 pitkin päivää 2 lintua lennossa (I. Paasio kirjeellisesti).

Isosuo, Ojaniityn ja Mustasaaren suon (Otsolan talosta kaakkoon) jatkona etelään. N. 450 ha. Suurin osa aukeaa rahkasuota, eteläosassa runs. laajoja vetisiä kuljuja, pohjoisella rahkasuolla jot. tiheässä kitumäntyjä. — 15. VI. 1932 lintupari, jonka viihäisestä käyttäytymisestä päätellen poikasia läheisyydessä (I. Paasio kirjeellisesti).

Kallinleonsuo, Kuivetun suon koillispuolella, Vaskijärveltä kaakkoon. N. 210 ha. Rahkasuo, aukea, täynnä kuljuja, kaarroilla kanervaa, vaivaiskoivua y. m. — 16. VI. 1932 lennossa 1 lintu (I. Paasio kirjeellisesti).

14. **Karjala.** Pahnasuo, kirkolta koilliseen. — „7. VII. 1930 — —,

pohjoisesta päin ilmestyy harmaalokki ajaen takaa kanahaukkaa kovasti äänellen: ga ga.“ (P. Kuusisto kirjeellisesti).

Laajojen rahka. 21. VI. 1932 lennossa 4 lintua (I. Paasio kirjeellisesti).

(V. Pekkolan, K. J. Vallen kautta tekemä ilmoitus muutamien parien (alle 6) pesimisestä eräällä suolla Yläneen ja Karjalan rajalla lienee samalta suolta kuin joku kohdissa 13 tai 14 mainittu havainto.)

15. Nousiainen. Kurjenrahka (osa Vahdon, Paattisten, Liedon ja Pöytyän puolella), Savojärven S-puolella. N. 670 ha. Aukea rahkasuo, paikoin harvassa vaivaismäntyjä, reunoilla koivuja; kuljuja, lammikoita, joissa kasvaa varsanupukkaa. — 17. VI. 1932 muut. lintuja lennossa (I. Paasio kirjeellisesti).

16. Pöytyä. Kontolanrahka, Kumilan kylästä pohjoiseen, kirkolta n. 6—7 km ENE, Loimaan pitäjän rajalla. N. 700 ha (Pöytyän puolella). Aukea, osaksi hyvin vetinen rahkasuo. Reunapuolet kuivempia, keskiosat täynnä kuljuja, paikoittain runs. lammikkoja; kuivemmillä paikoilla jokunen vaivaismänty, kanervaa, vaivaiskoivua, poronjäkälää ym.

„Rahkalla asustaa kalakaijoja, — — ei kovin useita pareja“. Näin kertoi (11. VII. 1930) Kalle Tuomola, Tuomolan talon vanhaisäntä, Loimaa. (P. Kuusisto kirjeellisesti). — 7. VII. 1932 lenteli 6 yks. suolla. (I. Paasio kirjeellisesti). — „— — Pöytyän suurilla soilla pesii runsaasti lokkeja.“ (E. Nyman-Lähdekivi kirjeellisesti 23. III. 1934).

17. Mellilä. „Heporahka on noin parin kilometrin päässä lähimmästä ihmisasunnosta metsäisen harjun laella. Rahka on suunnilleen 1 neliökilometrin suuruinen, ja ovat siinä olevat turvekerrokset useampia metrejä paksut. Rahkalla esiintyy runsaasti kirkasvetisiä lampia, joissa epäilemättä on runsas kalakanta päätellen niistä runsaista luujätteistä, joita rannoilta löytyy.“

„Päävärin rahkan linnustolle antavat harmaalokit. Lokkeja pesii rahkalla useita kymmeniä pareja, mutta lukumäärä on aikaisempina vuosina ollut epäilemättä paljoa suurempi, sillä seudun asukkaat ovat hävitelleet pesiä tehden lisääntymisen siten mahdottomaksi. Rahkalla esiintyvät pesät hajallaan lampareitten rannoilla, ja ovat niissä esiintyvät munat syvän vihereitä ruskeilla pilkuilla kirjailtuina. — Rahkan kahlaajista mainittavimmat ovat joka vuosi pesivä kurkipari sekä kuovit ja rantasipit. Kanalinnuista esiintyvät teeret ja riekot runsaasti, sekä metsot harvemmin pesivänä. Peto- linnuista pesii suopöllö ja -haukka sekä lukuisat pienemmät haukkalajimme rahkalla.“

„— — Mellilän — — suurilla soilla pesii runsaasti lokkeja, — —“ (E. Nyman-Lähdekivi kirjeellisesti 23. III. 1934).

18. Tammela, Torronsuo, Etelä-Suomen suurin keidassuo: yli 2,500 ha.

„Pesii Torron laajalla suolla. Volter Pousar. — Pesä Torron suossa kev. 1896, 2 munaa. A. Torckell.“ (MELAN Suomen luurankoisten välilehdellä Eläintiet. museossa. Senjohdosta pesimishavainto MELA—KIVIRIKON Suomen luurankoisissa: „— — on pesinyt — — Torron laajalla suolla Tamme-

lassa 1896 (V. Pousar).“ Kuitenkaan ei V. Pousar mainitse mitään lajin pesimisestä Tammelan lintu-faunassansa v:lta 1905). — „Torron suon länsiosassa heinäkuun puolivälissä (1932) n. 30 yks.; lisäksi määräämätön joukko poikasia suolampien kätköissä.“ (PAASIO 1932).

19. **Loppi.** „1885 kesällä huomasin, että — — harmaalokki (*Larus argentatus*) oleskeli sangen paljon eräällä hyvin suurella suolla, jossa oli useita lampia (träsk). Suon luona oli järvi, missä jonkun kerran huomasin lokin.“ (E. Forselius, ruots., Palm. ark.). — „1885. — — Vain yksi pesue on huomattu siellä.“ (A. T., ruots., Palm ark.). — „— — näytti hra Collin *Larus argentatus*ksen munia, jotka oli löydetty — — pienen järven luona laajalta suoalueelta.“ (Meddel. af Soc. pro F. & F. F. 13: 1886, s. 198, ruots.). — Koskevat luult. kaikki samaa pesimishavaintoa, josta MELA—KIVIRIKON Suomen luurankoisissa maininta: „tunnettu Lopelta“.

20. **Janakkala.** Kernalanjärvellä (n. 4 km pitkä ja 1.5 km leveä) 1895 pari, jolla 3 poikasta; emot oleskelivat alkukesällä ympäröivällä laajalla suolla, missä nähtävästi pesä sijaitsi. (E. Jusélius, tidskr. f. Jäg. & Fiskare 1895, s. 223). — Siitä maininta MELA—KIVIRIKOSSA: „— — on pesinyt Kernalan järvessä Janakkalassa 1895 (E. Jusélius) — —.“

Joutsjärvi (Jouttijärvi), n. 2 km leveän kannaksen erottamana edellisestä; koko n. 2 km $\times$ 750 m; salojärvi, jonka ympärillä myös suomaita. 1 pari asustanut seudulla kesinä 1931—33. (R. Kreuger suullisesti).

21. **Riihimäki.** Urramon suo (= nyk. Sammaliston suo, peltoa), n. 5 km N kauppalasta, pohjoisen radan länsipuolella. 3 km pitkä. Suolammissa kalastettiin vielä n. 60 vuotta sitten. — Vv. 1923—25 yksi pari. Pesiä ei löydetty. V. 1925 muuttohaukan pesässä lokin luita (pitkät siipiluut pesän reunalla!). Linnut ilmaantuivat tulvaveden aikaan keväällä ja näyttäytyivät heinäkuun alkuun saakka. (J. Vallentin suullisesti).

Hatlammin suo, pohjoisen ja itäisen radan nurkkauksessa vedenkajakajalla Salpausselän harjanteiden välissä. 300—400 ha. — V. 1924 yksi pari (J. Vallentin suullisesti).

22. **Hyvinkää.** Petkelsuo, n. 6 km kauppalasta Helsinkiin päin, n. 2 km NE maantieltä. Suo on sangen suuri, n. 6 km aukeaa. N. 8 lampea, jotka suuntaan SE—NW pitkiä, suurin ehkä 10 $\times$ 35 m.

V. 1932 pesi 1 pari, jonka poikasista 1 joutui elätkiksi. Aikaisemmista vuosista ei tietoa; ei pesinyt kesällä 1933, mutta sensijaan ainakin 3 paria kalalokkia (!). Kurki pesii, viimeksi v. 1933. (I. Sippola suullisesti E. Merikallion kautta).

23. **Mäntsälä.** Saaren ja Linnaisten kartanoiden metsämailla oleva suo, jonka toisessa päässä järvi (tarkoittaa luult. Suojärveä, joka sivuaa lääninrajaa).

17. VI. 1934 6 paria, joilla pesät ja poikaset. Muita lintuja olivat mm. 4 kurkea ja muuttohaukka-pari, jolla pesä. (E. Kanerva, tieto suullisesti V. Korvenkontion kautta).

24. **Pornainen.** Lampsuo, Kupsenkylässä maantien itäpuolella. 2.5 $\times$ 1 km aukeata. Useita lampia, joista 2 suurempaa; niissä tiedetään kalas-

tetun kymmeniä vuosia sitten. Tyyppilintuja ovat kurki, muuttohaukka, liro, keltävästäräkki ja metsäkirkvinen.

Paikkakuntalaisten mukaan on „kalakaija“ pesinyt kymmeniä vuosia suolla. Kesinä 1930—34 lintupari, jolla pesänsä suurimman lammen saarilla. 5. VI. 1931 elätiksi joutunut poikanen oli säilynyt hengissä syksyyn 1933. Kesällä 1934 joutui toinen emoista ja kaikki 3 poikasta muuttohaukan saaliiksi: jätteet tavattiin haukan pesämättäällä; samalla kerralla löydettiin

Harmaalokin pesä suolammen saarella. Pornainen, Lampsuo 27. V. 1934. Valok. kirjoittaja.

edellisenä kesänä raadellun nuorenlinnun jätteet suolta. Emot käyvät ravinnonhakumatkoilla Onkimaanjärvellä, n. 3 km päässä pohjoiseen. Kesällä 1933 nähtiin järvellä 3 lintua ja kesällä 1934 kerran itse suollakin 3 lintua yhtäaikaa (L. Lindholm suullisesti, myös omia havaintoja käynneiltäni paikalla toukokuun lopulla vv. 1933—34).

25. Pyhtää (Pyttis), Munasuo (Äggmossen). N. 1,000 ha; keidas-suotyyppinen pääaukea, jolla harmaalokit pesivät, n. 2 × 3 km. Tyyppillinen keidassuokasvillisuus: kuivat määttäät ja vetiset nevamaiset jänteet vuorotellen; runsaasti pieniä, mutta sangen syviä vesiaukkoja. Reunalaisu heikosti kehittynyt; vain paikotellen kitumäntyjä; keidassuon ympärillä kapeat reunanevat.

9. VI. 1934 3 paria: 6 vanhaa yksilöä lentämässä suon yläpuolella. Björklundin talon vanhaisäntä tiesi kertoa, että munienkeruuta oli harjoitettu suolla ja että „kaja“ ennen oli ollut yleisempi siellä. Muita lintuja: kurki (3—4 paria), kuovi, kiuru (2—3 laulavaa ♂), niittykirkvinen ja keltävästäräkki (P. Palmgren suullisesti).

26. Utti, Havukansuo; 10 km pitkä. Suolla pesii lokki (kaikella todennäköisyydellä harmaalokki!). Toisia lintulajeja: muuttohaukka ja kurki. (V. A. Korvenkontion saaman tiedon mukaan).

Vrt OF 1/37 s. 46

27. **Heinjoki.** Lintusuo (Lint'suo), n. 5 km SW kirkonkylästä; pituus n. 4 km ja leveys 2—3 km (topografikartan mukaan). Suo on n. s. kanervarahkarämettä sekä siihen yhdistyneenä matalampia ja märkiä, satoja metrejä pitkiä ja n. 20—30 m leveitä Eriophorum vaginatum-nevalaikuja. Näissä nevalaikuissa on siellä täällä pieniä, usein pyöreähköjä, n. 10 m läpimittaisia, syviä suolampareita; myös on pitkänomaisia, 20—30 m pitkiäkin lampareita. Niiden reunoilla näkee kalansuomuksia ja -ruotoja, mutta ei ole tietoa, onko itse lammissa kaloja. Rämeealueilla kasvaa matalia, yleensä alle 5 m korkeita mäntyjä ja paikotellen runsaasti vain n. 1—2 m korkeita „käkkyrämäntyjä“. Harmaalokki-yhdyskunta sijaitsee n. 0.5 km päässä metsänreunasta ja rämepaikkoja pitkin kulkién on sinne helppo päästä.

20. V. 1933 oli vaivaimmänty-alueella, korkeammilla mättäillä tai mäntyjen juurilla, n. 15—30 m etäisyydellä toisistaan 30 pesää, joissa 3 tai 2 haudottua munaa, sekä paljon tyhjiä pesiä (suolla käy usein munienkerääjiä). Lintupareja oli varmasti enemmän kuin löydettyjä pesueita. Kesällä 1934 laskettiin yhdyskunnassa, joka sijaitsi n. 100 × 200 m suuruisella aluella, yht'aikaa lennossa n. 40 lintua. 13. V. löytyi mäntyjen juurilta kanervamättäistä 12 pesää, joissa hautominen jo oli alkanut. Linnut laskeutuivat joskus n. 30 mm päässäkin puun latvaan istumaan; kaukoputkella tarkastettaessa näyttivät niiden jalat samanvärisiltä kuin Helsingin Eteläsatamassa vierailevien lokkien, selvää keltaista väriä ei todettu. 29. VI. merkittiin 4 poikasta; eräs kykeni jo hiukan lentoon, mutta tavattiin vielä yksi vasta-kuoriutunutkin; muuan suuri poikanen pilotteli männynoksien suojassa. Eräs poikasista oksensi ahvenen jäännökset (eturuumiin) ja lähellä olevassa pesässä oli särjen puolikas sekä runsaasti kalanruotoja ja suomuksia. Untuva-poikasten nokankärki oli vaaleankellertävä, eikä siinä voinut huomata lihanvärin vivahdusta, joka mainitaan *L. a. omissukselta* (Hortling 1931). — Muita suolle ominaisia lintulajeja olivat: muuttohaukka (joutui usein poisajetuksi lokinpesien läheisyydestä, mutta sieppasi toisinaan lokin saaliiksensa päättäen jätteistä, joita tavattiin teeren, kuovin, pikkukuovin, töyhtöhyypän, sinisorsan, palokärjen sekä jäniksen jäännöksién ohella), kurki, liro, kuovi, taivaanvuohi, niittykirvinen, keltavästäräkki, pensastasku ja tavi. (V:n 1933 havainnot K. Itkonen kirjeellisesti T. Putkosen kautta, v:n 1934 havainnot T. Putkonen kirjeellisesti).

28. **Kanneljärvi, K a j a v a n s u o.** 7. VIII. 1932 useita lintuja pitkin päivää (I. Paasio kirjeellisesti).

29. **Ilomantsi. K e s o n s u o,** Hakovaaran kylässä (62° 45' N), osaksi Koitajoen ympäröimä. 15—20 km². Avoin jänneneva. Lounaisosassa ryhmä erikokoisia lampia (pinta-ala yht. n. 1.5 km²), jotka ovat täynnä niemekkeitä ja pikkusaaria, joilla harmaalokit pesivät.

4. VI. 1928 laskettu 80 yks. lennossa, mutta siinä eivät olleet kaikki. 19. VI. 1929 laskettu 60 lintua; 15 pesää tarkastettiin, niissä joko 3 pientä poikasta tai 3 vahvasti haudottua munaa (55 munaa oli kerätty, eräs henkilö kertoi saaneensa jopa 150 munaa). 16. V. 1930 oli suolla yli 40 loppia. 12 pesää, yhdessä 2 munaa, muissa 3; 5 tukkilaisten ryöstämää pesää. Pesät yleensä sammalista ja jäkälistä; saraakasvaville saarille ei oltu kuljetettu

mitään rakennusaineita. — Munien ryöstöä on harjoitettu paikkakuntalaisten ilmoituksen mukaan vähintään kolmen ihmisiän ajan, mikä kuvastaa lintuyhteiskunnan ikää. Lammissa ei otaksuttavasti ole kaloja. Linnut hakevat ravintonsa läheiseltä Koitajoelta ja Koiterejärveltä n. 7 km päästä. Ne saapuvat keväällä sulapaikkojen ilmaantuessa suolampiin; elokuun viimeisen kolmanneksen alussa voi nähdä vielä muut yks., etup. nuoria lintuja. 19. VI. 1929 ammuttu yks. osoittautui olevan keltajalkaista muotoa. — Suon muita lintuerikoisuuksia ovat: *Cygnus cygnus* (pesä 25 v. sitten, 1923—24 tav. juv.), *Anser fabalis*? (1923 pesä), *Nyroca fuligula* (1929 5 poikuetta lammissa), *Colymbus stellatus* (1929 löytyi lampien saarilla 2 pesää, myöh. 3 poikuetta), *Larus fuscus* (1929 2 yks., luult. pesivä pari), *Grus grus* (4—9 yks.), *Corvus cornix* (ryöstötarkoituksessa lampien yllä) sekä *Falco peregrinus* (1 pari). (PYNNONEN 1930, paitsi havainnot v:lta 1930, jotka samalta kirjeellisesti).

Jos otamme vain viime vuosilta, 1930—34, olevat havainnot huomioon ja oletamme ilmoitetuissa lintumäärissä olevan pareja puolet yksilöiden lukumäärästä saamme seuraavan taulukon eri paikkakuntien nykyisistä harmaalokki-pareista:

Paikka-kunta n:o	2	5	6	7	9	11	13	14	15	16	17	18	20	22	23	24	25	26	27	28	29	Yht. 20 paikkakuntaa
Pari-luku	n. 12	1	1	1	n. 25	3	8	3	2-3	3	n. 40 (us. kym.)	n. 15	1	1	6	1	3	1	n. 20	2-3	n. 25	Yht. n. 175 paria

N:o 13:ssä (Yläne) on kysymys 4:stä suosta ja n:o 14:ssa (Karlajala) 2:sta, muissa vain yhdestä. Kun otamme huomioon, että laskussa ei ole mukana epämääräisiä ilmoituksia (esim. Pöytyä, Vampula ja Mellilä: soilla runsaasti lokkeja), voimme sanoa, että soillamme pesii ainakin muutamia satoja harmaalokkipareja. Varsinaisia yhteiskuntia (enemmän kuin 2—3 paria) on nykyään tiedossa 7: Paavolassa (2), Huittisissa (9), Mellilässä (17), Tammelassa (18), Mäntsälässä (23), Heinjoella (27) sekä Ilomantsissa (29). Pesimäsoiden koko vaihtelee paljon: pienin ilmoitettu pinta-ala n. 150 ha, suurin 15—20 km².

Kuten erikoistiedoista ilmenee on pesiminen yleensä säännöllistä, vuodesta vuoteen toistuvaa. Parissa paikassa on sen todettu jatkuneen sangen kauvan: Kesonsuolla (29) ainakin kolmen ihmisiän ajan yhteiskunta, Lampsuolla (24) kymmeniä vuosia 1 pari. Sellainen erikoisuus kuin suolla pesivät lokit on tietenkin herättänyt ympäristön asukkaiden huomiota. Joku suo on saanut niiden johdosta nimensäkin: Kajavansuo (28), „Louekorpi“ (3), ehkä myös Lintusuo (27) ja Äggmossen (Munasuo, 25); Pöytyällä (16) ja Por-

naisissa (24) tuntee kansa nämä linnut kalakaijan nimellä, Pyhtäällä (Pyttis, 25) on lajilla ruotsalainen nimitys: kaja. Ikävä on lokkien kannalta ollut toinen seuraus tästä huomiosta: munienkeruu ihmisravinnoksi. Suuret yhteiskunnat (4, 17, 27, 29) ovat saaneet kärsiä siitä yhtäjaksoisesti. Stormossen'in (4) yhteiskuntaa, johon kohdistui ehkä perinpohjaisin hävitys, ei enää liene olemassa; Äggmossenilla (Munasuo 25), on kerätty munia ja pariluku pienentynyt. Suurta kasvua entiseen verrattuna ovat osoittaneet Isosuon (9) ja Torronsuon (18) yhteiskunnat. Lintunaapureista, jotka ovat aivan toiset kuin merellä ja järvellä pesivillä lokeilla (kts. kohdista 17, 21--27, 29), on muuttohaukan todettu useasti tuottaneen lokille kuoleman (21, 24, 27).

Mistä sitten johtuu harmaalokkien pesiminen soilla? Tunnetusti pidetään koko ryhmälajia *Larus argentatus* pääasiassa meren asukkaana. Kautta esiintymisalueensa pesii se suurin joukoin korkeiden vuorensienämien pengermille, missä sellaisia vain on tarjolla ulkomeren äärellä. On helppo huomata, että turvallisuusnäkökohta on silloin pesänsijoituksessa määrävänä; pesänlaatumisen kannalta ei tällainen paikka ole kiitollisin. Yleisiä pesimäpaikkoja ovat myös matalammat kalliosaaret, heinän peittämät saaret ja harvakasvustoiset hiekkadyynit. Näiden turvallisuus riippuu jo huomattavasti paikallisista olosuhteista; pesänteolle tarjoutuu helpommat mahdollisuudet, kun rakennusainetta on itse pesäpaikalla. Erikoisasemassa on Solovetskin luostarisaarilla Vienenmerellä vallinnut suhde: laji pesi rauhoitettuna sadoittain katolla, portailla, pihalla j. n. e. Samanlainen linnun ja ihmisen välinen luottamussuhde lienee kysymyksessä niissä poikkeustapauksissa, jolloin pesiä on tavattu kalastajien vajojen katoilla (WITHERBY 1934. *L. a. cachinnans* Pall., käsitettynä levinneeksi Mustaltamereltä itään ja Vienenmeren seudulle), ellei niillä tarkoiteta juuri Solovetskin tapausta. Päinvastainen esimerkki kerrotaan Fundylahdelta Kanadan itärannikolla: Withe Head Islandilla ja lähisaarilla, missä harjoitetaan munienkeruuta, jättivät harmaalokit avomaalle pesimisen ja rupesivat sijoittamaan pesänsä, useimmat puidenoksille sikäläisissä männiköissä, toiset korkeiden kallioiden luoksepääsemättömille jyrkänteille (GLOGER 1855).

Niin merellinen kuin ryhmälaji onkin, tavataan sen muotoja myös sisävesillä: Europan, Pohjois-Aasian sekä Pohjois-Amerikan pohjoisosien järvillä ja joilla. Siten pesii esim. Europassa: päämuotoa, *L. a. argentatus* Pontopp., Norjan tunturijärvillä, Ruotsin

suurilla järvillä sekä meillä, paitsi Laatokalla, harvoin parein ainakin Siuntion Lappträskillä, Vihdissä, Haukivedellä ja Oulunjärvellä (myöhemmin eräällä lähijärvellä); Mustanmeren muotoa, *L. a. ponticus* Stegman, Tonavan ja Dnjeperin alajuoksulla sekä Dobrudschan järvillä. Kaspianmeren muotoa, *L. a. cachinnans* Pall. ja edellistä alisella Volgalla (muoto-jaottelu viimeisimmästä lähteestä: STEGMAN 1934). En puutu lähemmin siihen, miten sisävesillä pesiminen eri tapauksissa on voinut saada alkunsa. E. Lönnberg on kerran (LÖNNBERG 1917) esittänyt sen mahdollisuuden, että Ruotsissa olisi kysymyksessä relitki-esiintymä jääkauden loppuvaiheilta. Tuntuu kuitenkin siltä kuin tarpeeksi laajat sisävedet kaikkialla ilman muuta kykenisivät tyydyttämään lajia asuinseutuna. Sisävesien tarjoamat pesäpaikat, etenkin laajojen järvenselkien keskessäolevat karit voivat hyvinkin turvallisuuden kannalta olla merellisten pesäpaikkojen veroisia, mutta eivät luonnollisesti voi tyydyttää suuria yhteiskuntia. Aivan erikoisen suosion ovat Dobrudschassa saaneet Sinoe-järven ruokosaaret, joilla harmaalokkeja sanotaan pesivän tuhansittain (NAUMANN 1905. *L. a. cachinnans* Pall.); mutta järvi on Mustanmeren välittömässä yhteydessä. Sellaisissa tapauksissa, missä lajin asuttamat sisävedet ovat lähellä merenrannikkoa ja lisäksi pieniä ja syrjäisiä, kuten esim. Pohjanlahden rannikon saarilla olevat järvet ja mutalammet, Lappträsk, Siuntiossa ja luultavasti Pohjois-Norjan tunturijärvet, tuntuu luonnolliselta, että ei olla tekemisissä varsinaisen sisäjärvi-asutuksen kanssa, vaan rauhallista sisävetä käytetään pesimäpaikkana (Nestbiotop) meren ollessa lähtökohtana, nimenomaan ravinnonhankkimispaikkana (Nahrungsbiotop); Oulunjärven lähistöltä mainittu pesimäjärvi lienee samanlaisessa suhteessa suureen Oulunjärveen.

Suota ei käsitelty mainita lajin pesimäpaikkana, vaikka useita sellaisia tapauksia oli jo meillä tunnettu, ennenkuin I. HORTLING Ornitologisk Handbokissa ilmoittaa sen „keltajalkaharmaalokin“, *L. a. omissuksen* asuinpaikaksi meillä sisäjärvien ja merenrantojen ohella. — Kun tarkastelemme edellä esitettyjä suolle pesimishavaintoja huomaamme seuraavaa. Aivan samoin kuin totesimme järven voivan olla meren piirissä pesänsijoittamispaikkana, samoin saattaa suokin olla. Sellaisia ovat Hailuodon, Kalajoen ja Kronobyen suot (1, 3—4). Viimemainitussa paikassa (4) haetaan ravinto mereltä, siitä huolimatta, että ympäristössä on kalarikkaita järviä. Useimmat lokkisuoimme ovat kuitenkin meren kosketuksen ulkopuolella, siis varsinaisesti

seksi sisämaan asustuspaikoiksi katsottavia. Kaikilla soilla, joilla lokkeja pesii on vesiä: joku pienehkö järvi (esim. 3, 20) tai itse suolla erikokoisia lampia. Näiden vesien merkitys ruuanetsintä-paikkoina on parissa paikassa kalojen vuoksi arveltu mahdolliseksi (17, 27; todetut kalanjätteet voivat tosin yhtähyvin olla muualta tuodusta saaliista), parissa paikassa ennen ollut mahdollinen samasta syystä (21 24), toisissa paikoissa ei niillä ole todettu olevan mitään merkitystä ravinnon saannissa (4, 29). Pesimisen kannalta on niillä tärkeä merkitys. Suolammet useinkin vasta tekevät pesät saavuttamattomiksi; näiden lampien saaret ovatkin parhaat pesäpaikat. Joka tapauksessa pitää lähistöllä olla vettä, jonne poikaset saadaan uimaan. Useilta seuduilta on havaintoja lokkien vierailemisesta ympäristön järvillä tai joilla, ja tuntuukin luonnolliselta että kaikissa tapauksissa ympäristön suuremmat vedet ovat ravinnonetsimispaikkoja itse pesäpaikalla olevien pienempien ravintoköyhien suovesien palvellessa vain pesimistä. Koska ihmisiä yleensä harvoin liikkuu suurilla soilla tarjoavat ne pesimiselle paremman rauhan kuin pieniselkäisten järviemme karit ja soiden pehmeä sammal- ja jäkäläpeite tekee pesänrakentamisen tavallisessa mielessä tarpeettomaksi (29).

Lokkisoittemme ryhmittymistä tarkastellessamme ei voi olla kiinnittämättä huomiota siihen seikkaan, että ne sijaitsevat miltei kaikki keidassuo-alueellaamme (kts. karttaa), joka, Pohjois-Satakuntaa lukuunottamatta, ei ole suorikkainta ja suurisoisinta aluettamme, vaan pikemminkin päinvastoin. Kun ravintokysymykseenkään nähden ei keidassoilla voi olla mitään etuja, jää jällelle vain se mahdollisuus, että ne pesäpaikkoina omaavat sellaisia ominaisuuksia, joita toisenlaisilla soilla ei ole. Keidassuon ominaisuuksiin kuuluu, että siinä on ylävämpi keskustasanne ja reunoilla viettävät reunaluisut; sitä ympäröivät aukeat nevat tai soistuvat metsämaat. Keskustasanteella on vaivaismäntyjä ja pieniä lampia, joiden reunat ja saarekkeet ovat kiinteät ja pehmeän rahkasammalmaton peittämät eivätkä kärsi kevättulvista. Järvialueemme n. s. karjalaisella suoyhdistymätyypillä ovat lammet tavallisesti suurempia ja harvalukuisia, nevarantaisia sekä ilman saarekkeita; lisäksi ne sijaitsevat muutenkin alavan suon notkokohdissa. Koska juuri suolampien totesimme olevan pesimisessä tärkeitä, saattaisi edelläesitettyllä suoyhdistymätyyppeimme erolla olla merkitystä lокkisoittemme ryhmittymisessä. Niillä lокkisoilla, jotka lankeavat keidassuo-alueemme ulkopuolelle täytyisi silloin olla pesäbiologisia etuisuuksia muihin

alueen ulkopuolella oleviin soihin nähden. Pohjois-Pohjanmaalta mainitut suot (1—3) lankeavat sille alueelle missä keidassuo-kompleksityyppi vaihtuu lappalaiseksi aapasuo-yhdistymätyypiksi, joten voinee edellyttää, että ne pesimisen kannalta omaavat samoja etuja kuin keidassuotkin. Pohjois-Karjalan Kesonsuosta (29) annettu kuvaus osoittaa, että siellä on, vaikka sijaitseekin karjalaisen suo-yhdistymätyypin alueella, mahtava lampisysteemi, joka muistuttaa keidassoitten lampialueita; voisi ajatella myös suon suurten mittasuhteiden olevan lokiin kannalta eduksi.

Jos harmaalokki ei pesi suolle muualla kuin meillä, kuten kirjallisuuden nojalla joutuu päättelemään, ei se voi johtua sopivien soiden puutteesta muualla. Keidassuo-yhdistymätyyppi, jota laji meillä tuntuu erikoisesti suosivan, on esim. Pohjois-Saksassa, Baltianmaissa ja Ruotsissa hyvin edustettuna, lisäksi alueilla, jotka ravinnonsaantimahdollisuuksien puolesta hyvinkin ovat meikäläisten veroisia.

Koska Ruotsissa laji pesii järviolueella, ei lokiin puuttuminen soilta ainakaan siellä voi johtua sisämaa-asutuksen puutteesta.

Mitä taas tulee siihen mahdollisuuteen, että soille pesisi vain keltajalkainen, Vienanmereltä kotoisin oleva muoto *L. a. omissus* Sushkin, niin huomautettakoon ensinnäkin, että uusin käsitys (STEGMAN 1934) ei katso voivansa eroittaa mainittua muotoa päälajista: keltaisen värin esiintyminen tai puuttuminen lokiin jaloissa johtuu vain lipochrom-pigmentin määrän vaihtelusta, joten jo saman muodon piirissä jalkojen väri vaihtelee yksilöllisesti vaalean lihanväristä keltaiseen, eikä muita eroavaisuuksia myönnetä. Lintusuolla (27) tehty havainto osoittaa, etteivät kaikki soille pesivät harmaalokkimme kuulu edes päämuodon „itäiseen, keltajalkaiseen ryhmään“. Olisikin outoa, jos niin suuri seikka kuin poikkeaminen pesimistavoissa olisi erottamassa kahta näin samannäköistä ja toisiinsa sulautuvaa tyyppiä, jotka lisäksi esiintyvät sekaisin samalla alueella.

Kaiken edelläolevan nojalla joutuu päättelemään, että suo pesimätyyppinä on harmaalokille toistaiseksi vain meikäläisissä paikallisissa olosuhteissa osoitautunut niin edulliseksi, että tällainen tapa on päässyt alkuun.

Joskin kaikki suuret lokkilajit ovat hyvin yhtäläiset elämäntavoitansa, ja lisäksi selkälokki nyttemmin tahdotaan viedä harmaa-

lokkien ryhmään nimellä *L. argentatus fuscus* (STEGMAN 1934) eivät toiset lajimme ole tietävästi omaksuneet soille pesimistä, vaikka siihen viittaavia havaintoja on tehty kalalokista (5, 22) ja selkälökistä (29).

Kuten edelläolevasta huomaamme, tuntuu harmaalokkiemme pesiminen soilla aivan erilliseltä ilmiöltä. Senvuoksi olisi toivottavaa, että saataisi mahdollisimman tarkkaan selville, missä ja minkälaisille soille lokkeja pesii tai on ennen pesinyt sekä miten pesät sijaitsevat ja miten linnut hankkivat ravintonsa. Ne arv. lukijat, jotka kesäaikana joutuvat loppukokkeemme, joko tässä kuvattujen tai ennestään tuntemattomien läheisyyteen, voisivat tässä olla suureksi hyödyksi. Samalla olisi tilaisuus selvittää, esiintyvätkö myös kala- ja selkälökki suolintuna, niinkuin parissa tapauksessa tahdotaan väittää. Allekirjoittanut ottaa kiitollisuudella vastaan kaikki havainnot, jotka ovat omiansa selventämään tässä kirjoituksessa kosketeltuja kysymyksiä (os. Eläintiet. museo).

Zusammenfassung: Über das Nisten der Silbermöwe auf Mooren. — In der lokalfaunistischen ornithologischen Litteratur Finnlands findet man vereinzelte Notizen über Brutvorkommen der Silbermöwe, *Larus a. argentatus* Pontopp., auf Mooren des Binnenlandes, die frühesten schon aus den 80- und 90-Jahren (KRANK, SANDMAN). Die eigenartige Erscheinung wird von HORTLING (1931) erwähnt, hat aber keine allgemeinere Beachtung gefunden. Die vorliegende Zusammenfassung fusst vor Allem auf mündlichen und schriftlichen persönlichen Mitteilungen verschiedener Beobachter. Auf der beigefügten Karte (S. 62) sind die bekannt gewordenen Brutstätten auf Mooren eingetragen; die Nummern beziehen sich auf die Darstellung der einzelnen Beobachtungen im Text. Insgesamt dürften wenigstens einige Hunderte Silbermöwen in Finnland auf Mooren brüten; die einzelnen Brutstätten beherbergen 1 bis ca. 40 Paare (siehe Tabelle S. 69: Obere Reihe Nummer der Fundstätte, untere Reihe Anzahl Paare). Das Areal der Moore variiert zwischen 150 und 2000 ha. Ihre Nahrung holen die Möwen aus den Seen und Flüssen der Umgebung, näher der Küste aus dem Meere sogar aus 30 km Entfernung; die Teiche der Moore dienen mit ihren Bülten nur als Nistplätze.

Beinahe sämtliche von Möwen besiedelte Moore falle nauf das küstennahe Gebiet in dem in Finnland Hochmoore vorkommen (auf der Karte durch eine ausgezogene Linie abgegrenzt). Die Hochmoore, auf denen die trockenen überschwemmungsfreien Bülten der Hochfläche, die geeignete Niststätten bieten, mit Schlenken und tiefen Wasserlachen abwechseln, wo die Jungen schwimmen können, müssen auch augenscheinlich den Möwen bessere Bedingungen als die ganz flachen Moore des im Inneren Finnlands verbreiteten sog. karelischen Moorkomplextypus bieten.

Die auf den Mooren brütenden Möwen dürften sich nicht rassenmässig

von den an den Küsten und auf den grösseren Seen Finnlands nistenden Silbermöwen unterscheiden: Sowohl Individuen mit gelben wie solche mit fleischfarbenen Füßen sind beobachtet worden. — Da, nach der Litteratur zu schliessen, Brüten der Silbermöwe auf Mooren nicht in anderen Ländern beobachtet worden ist, obwohl der Hochmoortypus ihr Hauptverbreitungsgebiet in den Gegenden südwestlich von Finnland hat, spricht der Verf. die Vermutung aus, dass nur in Finnland die lokalen Milieubedingungen das Brüten auf Mooren den Möwen so anziehend macht dass eine solche Nistgewohnheit sich ausgebildet hat.

Kirjallisuutta: GLOGER, C. W. L. nach Audubon, 1855, Weiteres über Verschiedenheiten im Nisten bei Einer und derselben Vogel-Art. Journal für Ornithologie 3, 107—113. — HORTLING, I., 1930, En gulfotad gråtrut, *Larus argentatus omissus* Sushkin? häckande i S-Finland. *Ornis Fennica* 7, 61—67. — 1931, Ornithologisk Handbok. Helsingfors. — KRANK, H., 1898, Fågelfaunan uti Gamla Karleby, Larsmo och en del af Kronoby socknar. Acta Soc. pro F. et F. F. 15. — LÖNNBERG, E., 1917, Fåglar såsom marina relikter. Fauna och Flora 12, 165—167. — NAUMANN, 1905, Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas. Neu bearbeitet. XI Band. Gera Unterermhaus. — PAASIO, I., 1932, Etelä-Suomen rahkasoiden linnusta. Luonnon Ystävä 36, 201—204. — 1933, Über die Vegetation der Hochmoore Finnlands. Acta Forestalia Fennica 39. — PALMGREN, R., 1915, Fågelfaunan i Hvittis. Acta Soc. pro F. et F. F. 40. — POUSAR, V., 1905, Ornithologische Beobachtungen aus dem Kirchspiel Tamela in Finnland. Ornithol. Jahrb. 16. — SANDMAN, J. ALB., 1892, Fågelfaunan på Karlö. Meddel. af Soc. pro F. et F. F. 17. — STEGMAN, B., 1934, Ueber die Formen der grossen Möwen („subgenus *Larus*“) und ihre gegenseitigen Beziehungen. Journal für Ornithologie 82, 340—380. — SUOMALAINEN, E. W., 1927, Kokemäenjoen laakson linnusto. Satakunnan Kirjallisen Kerhon julkaisu 2. — WITHERBY, H. F., etc., 1924, A Practical Handbook of British Birds. Vol. II. London.

Pieniä tietoja. — Meddelanden.

Rantakurmitoja, *Squatarola s. squatarola* (L.), kesäkuussa Porvoon saaristossa. — 16. VI. 1934 tapasimme Porvoon ulkosaaristossa Längörillä Em-salö'n edustalla 3 rantakurmitsaa, 1 ad. ja 2 juv. Linnut oleskeivat saarella koko aamupäivän ruokaillen kivikkosärkällä sen eteläkärjessä.

Heikki Suomalainen ja Erkki Halme.

Fynd av blåkråka (*Coracias g. garrulus* L.) Den 29. VII. 34. blev ett exemplar skjutet av magister V. A. Seppälä vid Uustaipale i Heinola socken. Fågeln satt flere minuter stilla på toppen av en ledningsstolpe, oaktat den bil, i vilken mag. S. jämte undertecknad färdades, passerade på endast ett tiotal meters avstånd. Fågeln befinner sig nu uppstoppad i magister Seppäläs ägo.

Bertel Klockars.